

Material docent

SER CENTRE DE PRÀCTIQUES **Grau d'Educació Social**

Barcelona, gener de 2013

Aquesta obra està subjecte a una llicència de Creative Commons:

[Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0 No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/)

Para citar la obra:

Novella, A.; Forés, A.; Pérez-Escoda, N.; Costa, S.; Venceslao, M.; Freixa, M. y Castaño C. (2013) *Ser centre de pràctiques. Grau d'Educació Social*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
Dipòsit Digital <http://hdl.handle.net/2445/33699>

Aquesta guia docent s'ha elaborat en el marc dels projectes «L'avaluació formativa a les pràctiques externes: ampliació dels quaderns formatius del Pràcticum» (2011 PID-UB/97), amb el suport del Programa de Millora i Innovació Docent (PMID) del Vicerectorat de Política Docent i Científica de la Universitat de Barcelona, i «Fortaleciendo las prácticas de educación social: Tejiendo la corresponsabilidad en la formación de las competencias y la empleabilidad desde la universidad y el mundo laboral» (CAIE114), amb el suport del Ministeri d'Educació.

INDEX

INTRODUCCIÓ	3
I. LES PRÀCTIQUES EXTERNES EN EDUCACIÓ SOCIAL.....	4
II. LA PROPOSTA FORMATIVA A LES PRÀCTIQUES EXTERNES	5
III. SER CENTRE DE PRÀCTIQUES. QUÈ HAIG DE SABER?.....	6
IV. ESPAIS FORMATIUS I AGENTS CORESPONSABLES.....	8
V. FORMALITZACIÓ I REGULARITZACIÓ DE LES PRÀCTIQUES. ELS CONVENIS DE COL·LABORACIÓ	9
VI. BIBLIOGRAFIA	11

INTRODUCCIÓ

Les pràctiques externes del Grau d'Educació Social són una oportunitat per als estudiants d'aproximar-se al camp professional. Són possibles a partir de la col·laboració de les entitats d'iniciativa social i de les administracions que posen en joc els seus recursos, serveis i equipaments per facilitar la formació pràctica dels futurs professionals de l'educació social.

A causa de la seva importància i valor, el pràcticum consta de dues assignatures obligatòries: Pràctiques Externes I i Pràctiques Externes II. L'objectiu principal de les quals és que els estudiants desenvolupin les seves competències professionals. Les pràctiques remetent a l'acció (Perrenoud, 2003), una acció que permet l'aprenentatge per mobilitzar els recursos adquirits mitjançant la formació teòrica.

Aquest quadern de pràctiques vol ser una eina de consulta i suport per als professionals dels centres col·laboradors, tutors i tutores, que representen una de les peces clau per facilitar la transferència de competències dels estudiants d'Educació Social.

Hi trobareu la informació indispensable per a comprendre el marc institucional i normatiu del model de pràctiques i els objectius estratègics a què pretén donar resposta. Hi consten, també, els continguts formatius (les competències) i el model metodològic per al desplegament del procés del pràcticum, tant pel que fa a les eines didàctiques com a les relacions i coresponsabilitat dels agents implicats.

Presentem el resultat d'un procés de treball en què han participat estudiants, tutors i tutores de centres col·laboradors, els diferents equips docents, la coordinació del pràcticum i la cap d'estudis. Esperem que sigui d'utilitat i que el continuem millorant entre tots i totes.

LES PRÀCTIQUES EXTERNES EN EDUCACIÓ SOCIAL

La formació en el grau d'Educació Social a la Universitat de Barcelona s'ha plantejat des de la lògica professional. La seva finalitat és que l'estudiant -eix central de tot el procés- desenvolupi les competències professionals necessàries per intervenir de forma reflexiva i adequada a diferents àmbits i situacions laborals possibles. Així com la capacitat de recerca de noves necessitats i espais d'acció socioeducativa.

El marc contextual de la professió és la societat de la informació i el coneixement, les polítiques socials i educatives canviants i una innovació tecnològica constant, que l'alumnat ha de conèixer perquè és la realitat on s'ubicarà el seu exercici professional. La formació teòrica en el Grau està pensada per a dotar-los d'eines i coneixements que li permetin l'anàlisi i comprensió d'aquesta realitat (contextos socials, institucions, subjecte de l'educació, models de relació, àmbits d'acció social, etc).

El pràcticum es situa en la darrera etapa de la formació professionalitzadora a la universitat i planteja als alumnes el repte de transferir les seves competències a la pràctica. Es tracta d'un exercici clau per a la definició de la seva carrera professional i l'orientació dins l'ampli camp de l'educació social.

Les pràctiques externes de tercer —Pràctiques Externes I (PEI)— i les de quart —Pràctiques Externes II (PEII)— suposen, per a cada curs, l'estada i participació dels estudiants en un àmbit i centre d'educació social on és present la figura de l'educador social.

Els objectius de la formació pràctica en el grau d'Educació Social són que l'alumnat pugui:

- Vincular-se a un espai d'intervenció socioeducativa i intervenir-hi
- Mobilitzar recursos (coneixements, actituds i valors) per funcionar en diferents situacions d'aquest espai
- Adquirir competències específiques del perfil professional
- Integrar i posar en pràctica aprenentatges d'altres matèries
- Afavorir la relació entre teoria i pràctica
- Exercitar una actitud crítica i reflexiva
- Desvetllar una actitud oberta i innovadora (emprenedoria)

El següent gràfic presenta la distribució de les assignatures obligatòries del Grau d'Educació Social i permet reconèixer el tipus d'aprenentatges i competències que l'alumnat ha d'estar en situació de posar en pràctica en els centres de pràctiques:

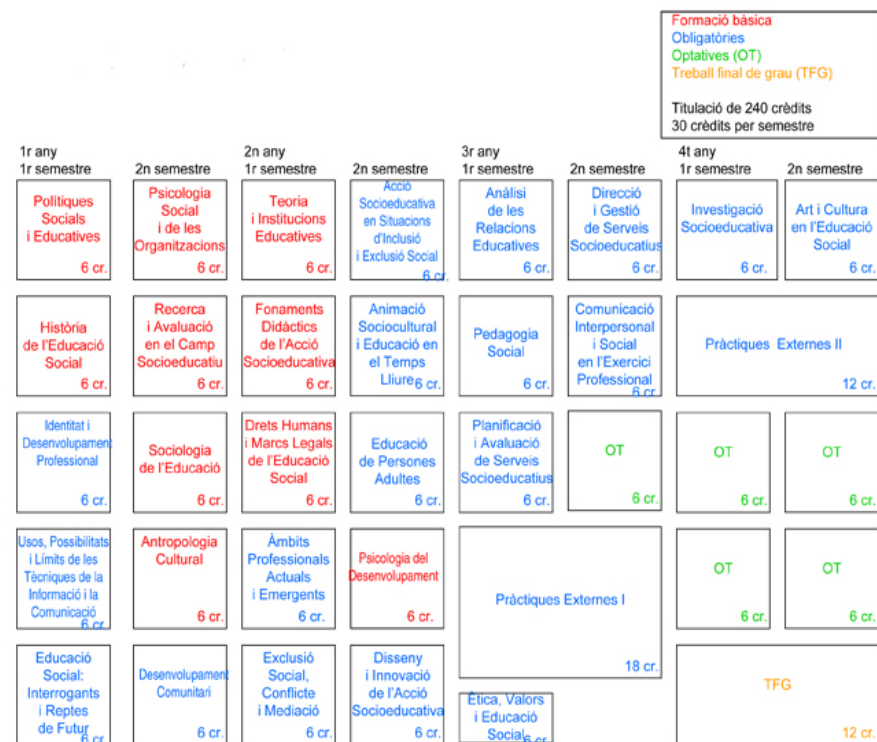

Figura 1. Estructura del grau d'Educació Social

LA PROPOSTA FORMATIVA A LES PRÀCTIQUES EXTERNES

Les Pràctiques Externes representen una immersió en la pràctica professional d'un educador. Els estudiants fan pràctiques en dos cursos: 3r curs i 4rt curs. El fet de ser centre de pràctiques en un d'aquests cursos té elements diferenciats. Aquests són:

QUINES COMPETÈNCIES ENS PROPOSEM TREBALLAR?

Pràctiques externes I 3r curs	<ul style="list-style-type: none"> Actitud exploratòria cap a la institució de pràctiques i el seu context. Anàlisi i comprensió del context del centre de pràctiques i del seu projecte educatiu. Interpretació i significació de documentació referent a programació, normativa i avaluació. Observació i sistematització de la pràctica de l'educador/a social. Identificació de les funcions dels professionals que integren l'equip. Anàlisi, revisió i formulació de propostes socioeducatives d'un projecte que s'estigui desenvolupant en el centre. Actitud professional davant la institució i en el desenvolupament de les accions professionalitzadores. Autonomia en les accions socioeducatives acordades en el centre com educador.
4r curs	<ul style="list-style-type: none"> Redefinició de la proposta d'un projecte a una realitat concreta. Iniciativa i autonomia en el desenvolupament de l'acció socioeducativa dissenyada. Saber comunicar, a nivell oral i escrit, la sistematització de la pràctica de l'educador/a social. Avaluació en termes de qualitat de procés i de resultats el projecte implementat per un mateix. Connexió de l'experiència pràctica amb els referents teòrics. Actitud autorreflexiva i autovalorativa sobre les pròpies capacitats i competències.
Pràctiques externes II	<ul style="list-style-type: none"> Planificació i implementació d'un projecte d'intervenció i d'accions socioeducatives a partir d'una anàlisi de la realitat, una prioritització de necessitats i una valoració dels recursos necessaris. Impuls i autonomia en el foment del treball coordinat amb l'equip de professionals i amb la xarxa de serveis i/o entitats. Compromís i responsabilització en l'acompanyament i mentoria de persones/usuaris i companys de pràctiques. Avaluar les seves intervencions i relacions educatives establertes en el centre. Contextualització i projecció de l'activitat professional de l'educador social

QUINA ESTRUCTURA ORGANITZATIVA? I PERMANÈNCIA AL CENTRE?

L'estudiant a cada un dels cursos està un número d'hores diferent, distribuït en els semestres de forma diferenciada...

Centre	PRÀCTIQUES EXTERNES I	Seminaris-Universitat	Treball autònom
	2 dies/setmana durant tot el curs	1s 2 h/setmanal	70 hores
	Dilluns i dimarts	2s 2 h/quinzenal	
	4 setmanes intensives (oct. i febr.)		
	Total: 295 hores (147 per semestre)	Total: 56 hores	

Centre	PRÀCTIQUES EXTERNES II	Seminaris-Universitat	Treball autònom
	3 dies/setmana durant el 1r semestre	1s 2 h/setmanal	59 hores
	Dilluns, dimarts i dimecres	2s 2 h mensuals fins abril	
	5h durant el 2n semestre		
	Total: 200 hores	Total: 38hores	

QUÈ HAN DE FER EN EL CENTRE DE PRÀCTIQUES?

La proposta formativa que ha de garantir el centre a cada curs es caracteritza per...

Centre	PRÀCTIQUES EXTERNES I
	<ul style="list-style-type: none"> - Immersió en la pràctica professional d'un/a educador/a. - Treball d'observació i revisió de documentació per tal de realitzar un anàlisi institucional - Anar incrementant les possibilitats d'actuar en la pràctica professional amb l'acompanyament i supervisió del tutor-centre - A partir d'un projecte actiu en el centre, l'estudiant realitza un anàlisi de la pràctica educativa (funcions, posició, vincle) <p style="text-align: right;">+++ Acompanyament / - autonomia</p>

Centre	PRÀCTIQUES EXTERNES II
	<ul style="list-style-type: none"> - Immersió en la pràctica professional d'un/a educador/a - Més grau d'autonomia, en funció de les competències adquirides, per actuar/intervenir en la pràctica amb o sense acompanyament del tutor-centre. - A partir d'un anàlisi de necessitats i amb l'acord del centre, l'estudiant proposarà una proposta de millora que dissenyarà i implementarà que acordarà amb el centre. Han de ser propostes possibilistes en el temps de pràctiques. <p style="text-align: right;">--- Acompanyament/ ++++ Autonomia</p>

III. ESPAIS FORMATIUS I AGENTS CORESPONSABLES

L'experiència formativa de les pràctiques externes pren un sentit global a través dels tres espais i agents formatius que hi intervenen: el centre de pràctiques (tutor de centre), el seminari i les tutories (tutor UB) i el treball autònom (estudiant).

Des d'un model de formació de les pràctiques externes coresponsable no es pot deixar a l'atzar la seva planificació. Les pràctiques no es poden improvisar, requereixen una intencionalitat formativa. Per això és tant important la funció docent del tutor de centre i del tutor de la universitat, com la implicació de l'estudiant.

Figura 2. Representació gràfica de l'escenari formatiu de les pràctiques externes

QUIN ÉS EL PAPER DEL TUTOR-CENTRE?

- **Designar un educador/a social que tutoritzi l'estudiant en pràctiques.** El qual serà el referent del centre i responsable de l'avaluació de l'estudiant, per a la qual, a final de curs entregarà un informe, a partir d'una pauta pactada amb el tutor-UB.
- **Facilitar l'acollida de l'estudiant al centre de pràctiques.** Presentar les dependències, el funcionament de l'entitat o institució, el sistema de gestió, el projecte educatiu, el reglament de règim intern i la normativa de funcionament, la documentació, la utilització dels diversos espais i materials, els perfils professionals, el perfil de població que atén el centre, etc.

- **Acordar el pla de pràctiques de l'estudiant.** Concretar el contingut i aspectes organitzatius: horari, activitats, funcions i tasques que desenvoluparà l'estudiant. Així com el sistema de registre de l'activitat feta: aspectes que cal recollir, analitzar, planificar, avaluar, etc.
- **Fer un seguiment i avaluació de l'alumnat.** Establir un sistema de suport a la realització de les pràctiques que permeti analitzar el procés de transferència de les competències i facilitar un aprenentatge progressiu. Asseure's per analitzar els punts forts i febles del seu procés d'aprenentatge i planificar els continus reptes.
- **Orientar l'estudiant en l'elaboració del projecte.** Establir, d'acord amb els interessos de l'estudiant, les orientacions del tutor-UB i les característiques del PEC, proposar una temàtica idònia per al desenvolupament del projecte de millora. Facilitar eines i materials per al seu desenvolupament i valorar la possibilitat d'aplicació o adequació al centre.
- **Facilitar la tramitació dels convenis individuals de l'estudiant.**

I DELS ALTRES AGENTS?

L'**estudiant** té la responsabilitat de:

- Participar activament i implicar-se en el procés de les pràctiques.
- Portar a terme el pla de pràctiques.
- Assistir obligatòriament als dos espais formatius (centre i seminaris), participar-hi i implicar-s'hi.
- Analitzar i reflexionar entorn d'un projecte o activitat socioeducatiu.
- Autoavaluar-se, ser conscient de la pròpia evolució. Ser responsable del propi procés formatiu i planificar el procés d'aprenentatge.

Les funcions que defineixen el rol del **tutor/a de la universitat** són les següents:

- Ser el referent formatiu de l'estudiant.
- Fer un acompanyament formatiu en els espais de seminari i tutoria.
- Acordar una proposta formativa amb l'estudiant.
- Coordinar el pla de pràctiques de l'estudiant.
- Coordinar els seminaris de treball amb els estudiants.
- Fer un seguiment del centre.
- Col·laborar amb l'equip de coordinació en la valoració del centre com a espai de pràctiques.
- Ser actiu dins de l'equip docent aportant elements de qualitat a la formació.
- Fer el seguiment i l'avaluació de l'estudiant.

El tutor-centre i el tutor-UB han de mantenir contactes periòdics per...

- Coordinar i planificar les activitats dels estudiants.
- Supervisar i avaluar la formació pràctica de l'estudiant.

IV. SER CENTRE DE PRÀCTIQUES. QUÈ HAIG DE SABER?

Els centres, serveis, entitats i institucions d'acció social que sentin un compromís amb la formació dels futurs professionals de l'Educació Social són candidats a fer de centres de pràctiques. La seva col·laboració ha de partir de la voluntat d'acompanyar el procés formatiu d'un estudiant, tenint clar que no només el tutor referent, sinó tots els professionals del centre, assumeixen la responsabilitat de contribuir a aquesta experiència d'aprenentatge. Possiblement puguin sentir qüestionada la seva pràctica o funcionament a partir dels interrogants i propostes de l'estudiant que com a professional novell s'interrogui i qüestioni l'acció professional. Per aquest motiu per ser centre de pràctiques es convenient disposar d'un cert marge de flexibilitat o obertura a les aportacions o mirades que l'estudiant pugui aportar

QUÈ VOL DIR SER TUTOR O TUTORA DE CENTRE?

Ser tutor-centre ha de ser una decisió lliure, no imposada o «assignada» des de la direcció del centre. Preferentment, hauria de ser un educador social disposat a fer de mirall de l'estudiant, per a qui és probable que sigui el primer model professional. El tutor assumeix una funció docent durant tot el procés del pràcticum. El professional candidat ha de poder conèixer les tasques que això implica abans d'acceptar o no la tutorització d'un estudiant en pràctiques.

Ser centre col·laborador de pràctiques externes significa articular un espai formatiu. Per aquesta raó, el centre hauria de tenir un pla formatiu de les pràctiques. Com s'enten aquest pla? Probablement, com un document marc de les pràctiques, compartit per l'equip professional del centre, on es concreten elements bàsics en relació a l'estància i formació de l'estudiant, com per exemple:

Un/a candidat a tutor/a de pràctiques hauria d'interrogar-se al voltant de:

- Què em motiva a ser tutor o tutora?
- Tinc temps per dedicar a l'estudiant?
- És una decisió compartida amb la resta de l'equip educatiu?
- Què m'implicarà acompanyar un estudiant en pràctiques?
- Com es planificarà la seva immersió en l'exercici professional?
- Quina responsabilitat, en principi, tindrà l'estudiant?
- Quin lloc d'ubicació física tindrà?
- Quan i on es faran les tutories amb l'estudiant?

- Quan, com i amb quins usuaris l'estudiant pot tenir oportunitat de posar-se en el lloc del professional?
- Quina documentació li facilitarem?
- Què farà?
- Estem disposats a tenir un estudiant que ens acompanyi en les diverses accions del centre?

El pla formatiu de les pràctiques pot anar acompanyat d'una documentació o d'un dossier de pràctiques del centre en què s'explica la informació pública del servei. De l'adaptació del pla formatiu de les pràctiques sortirà la concreció del pla de pràctiques de l'estudiant en particular.

Prendre la decisió de ser tutor de pràctiques implica saber què vol dir ser-ho. El tutor de centre és el professional referent al centre de pràctiques per a l'estudiant, en qui es fixa per aprendre l'exercici professional a través de l'acompanyament i la relació educativa.

QUÈ M'APORTA SER TUTOR O TUTORA DE CENTRE?

És una opció personal i una *oportunitat professional*. Significa fer possible que un estudiant –i potser futur col·lega– pugui viure una bona iniciació en el camp professional, i per tant, donar continuïtat generacional al projecte professional.

El procés d'acompanyament a un estudiant en pràctiques implica també una *revisió professional*, a la qual s'ha d'estar predisposat i obert. Suposa deixar-se qüestionar i qüestionar-se aquelles pràctiques normalitzades per la seva quotidianitat. Una possible lectura d'aquesta qüestió és *la millora d'aquesta pràctica* (personal o institucional), si s'està disposat a emprendre un procés d'acció-reflexió.

Acompanyar un estudiant pot esdevenir també un *suport a l'equip*. Un cop l'estudiant s'ha situat i ha après les claus de funcionament, pot començar a desenvolupar tasques professionals amb certa autonomia, de manera que en algunes ocasions suposi un ajut en la distribució de feines. Això pot representar també la possibilitat de *formar un futur membre de l'equip*, que coneix i adopta el model pedagògic del centre i el tarannà institucional.

Per altra banda, tenir estudiants en pràctiques és una manera *d'establir accions col·laboratives i sinèrgies amb la universitat* de contingut divers (millora de la pràctica educativa al centre, construcció de coneixement conjunt, optimització del model formatiu d'Educació Social, etc.). Relació que pot derivar en un reconeixement certificat de la tasca de tutor o de la qualitat del centre com a entitat d'acció social, o bé, com a centre coresponsable de la formació professional dels estudiants.

Malgrat que tutoritzar un procés de pràctiques és un esforç addicional, pot acabar resultant un procés gratificant i molt interessant, si s'hi està disposat.

EN QUÈ CONSISTEIX LA FUNCIO DOCENT DEL TUTOR O TUTORA DE CENTRE?

La funció docent del professional del centre esdevé importantíssima perquè és el/la responsable d'estimular la transferència de competències i el desenvolupament d'una identitat professional a partir de l'aprenentatge del rol i de la construcció de coneixement professional (Vázquez, C. i Porcel, A., 1995).

Les funcions del tutor-centre per desenvolupar la seva pràctica docent són:

- *Facilitar a l'estudiant l'adaptació al centre i la integració a la quotidianitat* de la pràctica professional procurant que progressivament aprengui, entengui i s'impliqui amb naturalitat al dia a dia del centre passant de l'observació a l'assumpció progressiva de responsabilitats: planificació i execució d'accions, aportacions i propostes de millora.
- *Atorgar confiança a l'estudiant, sense deixar d'exigir la seva responsabilitat en el procés educatiu.* Cal que el tutor o tutora mostri confiança en les seves potencialitats sense deixar de donar-li feedback sobre els aspectes que encara té que millorar i exigir-li responsabilitat en el procés formatiu. Aquest aspecte implica afavorir l'autonomia a partir de promoure la transferibilitat a la pràctica de coneixements teòrics; reforçar positivament les seves accions professionals; i oferir espais concrets en els quals l'estudiant desenvolupi iniciatives i/o activitats.
- *Incorporar progressivament l'estudiant a l'exercici professional.* Implica necessàriament que el tutor-centre dipositi confiança en les potencialitats de l'estudiant i li ofereixi oportunitats de pràctica professional autònoma on pugui posar en joc els recursos i competències que ja domina i que és útil exercitar amb freqüència per adquirir seguretat i anar-les perfeccionant. Així mateix, possibilita que l'estudiant desplegui i apliqui els aprenentatges realitzats amb anterioritat des d'una vessant més descriptiva o teòrica i pugui implementar-los i aprendre'ls procedimentalment.
- *Construir espais informals i formals de trobada amb l'estudiant* que periòdicament permetin resoldre dubtes, planificar el treball personal, revisar el pla de pràctiques, parlar i analitzar les emocions experimentades, i per damunt de tot, motivar i orientar la reflexió sobre el seu procés de transferència de competències en les pràctiques. Establiment d'una relació interpersonal o vincle basat en la proximitat i el respecte entre tutor/a-estudiant i estudiant-tutor/a.

- *Avaluar conjuntament amb l'estudiant el període de pràctiques*, els aprenentatges efectuats i els progressos en les competències desenvolupades en el marc del mateix. Aquest procés requereix la reflexió conjunta tant de les fites aconseguides com d'aquells aspectes que requereixen encara un major desenvolupament.

Elements cabdals de la funció docent del tutor/a de pràctiques:

UNES CAPACITATS, HABILITATS I APTITUDS PER:	
COMPRENDRE LA CONDICIÓN D'ESTUDIANT EN PRÀCTIQUES	<ul style="list-style-type: none"> · Ser empàtic i assertiu amb la condició d'estudiant. · Tractar l'estudiant de manera diferencial a la resta de l'equip, adaptant-se al ritme d'una persona amb poca experiència.
DETECTAR LES CARACTERÍSTIQUES PERSONALS I LES COMPETÈNCIES PROFESSIONALS DE L'ESTUDIANT	<ul style="list-style-type: none"> · Observar les característiques i competències de l'estudiant en el desenvolupament de l'exercici professional.
INCORPORAR L'ESTUDIANT EN L'EXERCICI PROFESSIONAL	<ul style="list-style-type: none"> · Donar pautes d'observació i d'actuació a l'estudiant · Buscar i pactar amb l'estudiant espais i tasques en què pugui actuar · Deixar espais en què l'estudiant pugui desenvolupar una acció o activitat proposada per ell mateix.
REGULAR EL PROCÉS FORMATIU DE L'ESTUDIANT	<ul style="list-style-type: none"> · Retornar a l'estudiant observacions sobre el seu desenvolupament professional per al seu propi creixement personal. · Acceptar les propostes de l'estudiant i procurar incorporar-les al funcionament del centre.
UN TEMPS PER:	
CREAR I PROMOURE UNA RELACIÓ EDUCATIVA	<ul style="list-style-type: none"> · Oferir confiança a l'estudiant perquè pugui expressar suggeriments, dubtes, etc. · Crear un ambient de confiança amb l'estudiant perquè pugui implicar-se al màxim de les seves potencialitats. · Ser un referent.
REFLEXIONAR CONJUNTAMENT SOBRE LA PRÀCTICA PROFESSIONAL	<ul style="list-style-type: none"> · Reflexionar sobre la pràctica professional de l'equip educatiu. · Reflexionar sobre les primeres experimentacions en la pràctica de l'estudiant.

V. FORMALITZACIÓ I REGULARITZACIÓ DE LES PRÀCTIQUES. ELS CONVENIS DE COL-LABORACIÓ

L'equip de coordinació de les pràctiques considera important oferir a l'estudiant de tercer i quart un centre de pràctiques de qualitat i d'acord amb les seves preferències d'àmbit. Així doncs, la llista de centres col·laboradors no és estable, sinó que es revisa i modifica anualment des de l'equip de coordinació

PROCÉS D'ASSIGNACIÓ D'ESPais DE PRÀCTIQUES

A cada curs s'ofereixen places de pràctiques diversificades en relació amb els diversos espais de treball i es garanteix una plaça de qualitat per als estudiants, tot i que no sempre pugui ser del primer àmbit de la seva preferència. Els criteris d'inclusió dels centres col·laboradors en aquesta llista són els següents:

- Desenvolupar tasques d'educació social.
- Tenir disposició a acollir un estudiant d'Educació Social en pràctiques i acceptar les orientacions i els períodes de pràctiques de l'ensenyament.
- Disposar d'un professional de referència que pugui tutoritzar les pràctiques de l'alumnat i que faci un mínim d'un any que és al centre.
- Disposar d'un projecte educatiu, un pla de treball i una normativa de funcionament que permetin aprendre el treball de l'educador social al centre.
- Oferir a l'estudiant en pràctiques eines i instruments per a l'aprenentatge de l'exercici professional: accés a la documentació i als espais de treball de coordinació interna i externa, orientació i tutorització, oferir espais d'observació i d'intervenció, etc.
- Oferir acompanyament de professionals de referència. L'estudiant en pràctiques no pot substituir o ocupar llocs de treball propis de la institució.

L'estudiant selecciona l'espai de pràctiques més idoni. Aquesta sol·licitud d'un àmbit espai d'actuació concret per fer **les pràctiques es portarà a terme en el darrer trimestre del curs anterior a la realització les pràctiques (2on o 3er del grau)**. La coordinació tindrà en compte aquesta preselecció a l'hora d'oferir places.

Els espais d'actuació seran oferts per la coordinació a l'estudiant a través de reunions informatives. En cas de tenir més demanda que oferta, les places s'adjudicaran per criteris d'igualtat d'oportunitats. Les reunions es faran en horari de migdia, per tal de facilitar de la mateixa manera l'assistència de l'alumnat de

matí i de tarda. Es lliurarà als estudiants que ho sol·licitin un justificant d'assistència obligatòria en l'horari indicat.

A causa de la llei de protecció de dades, la coordinació de les pràctiques no oferirà a l'estudiant cap llista de centres col·laboradors en què apareguin dades identificatives com ara l'adreça i el telèfon. La informació referida als centres de pràctiques serà explicativa i de consulta, i oferirà només a cada estudiant les dades del centre amb què ha d'establir contacte. Serà responsabilitat de cada estudiant mantenir la confidencialitat d'aquestes dades.

L'estudiant podrà proposar nous centres de pràctiques a l'equip de coordinació. En cas de conèixer una entitat que compleixi els requisits esmentats i que no hagi tingut abans conveni amb la Universitat ni rebi estudiants en pràctiques, l'estudiant podrà proposar-lo com a nou centre de pràctiques en la fitxa de preselecció de l'àmbit. L'equip de coordinació es posarà en contacte amb el centre proposat i n'estudiarà la idoneïtat, i formalitzarà la relació de col·laboració si les dues parts arriben a un acord. En aquests casos l'estudiant que ha fet la proposta tindrà una assignació directa d'aquest centre.

Els estudiants només podran demanar canvi de centre de pràctiques, un cop iniciades, presentant una sol·licitud i les acreditacions per escrit que ho justifiquin (inici d'activitat laboral en l'horari de pràctiques, situació personal o familiar greu o casos semblants). En cada cas, la coordinació valorarà els motius i respondrà de la possibilitat del canvi i el procés que s'ha de seguir a partir d'uns criteris normatius que garanteixin la igualtat d'oportunitats.

CONVENIS DE PRÀCTIQUES EN CENTRES COL-LABORADORS

D'acord amb la normativa vigent de la UB (Aprovada per CACG de 4 de juny de 2010 i Consell de Govern de 5 d'octubre de 2010), les pràctiques en centres han d'estar regulades a través d'un conveni de pràctiques. En el cas que ens ocupa, es formalitzarà entre la Facultat de Pedagogia i les empreses o institucions públiques o privades que tinguin interès a acollir alumnes en pràctiques. Aquest conveni, que anomenarem conveni general, es vigent durant el curs acadèmic per al qual se subscriu i es prorroga automàticament en els cursos successius. Només té validesa quan s'hi adjunta l'annex amb el projecte formatiu amb les dades de l'estudiant, la seva documentació i les dades del centre on fa les pràctiques, amb el nom del tutor-centre i la persona de la universitat que en fa la supervisió (tutor-UB).

Per formalitzar els convenis és necessari que l'estudiant compleixi els requisits següents:

- Estar matriculat en l'assignatura corresponent de la titulació
- En cas de ser major de 28 anys, subscriure l'assegurança voluntària. Si l'estudiant no hagués abonat l'assegurança escolar o d'accidents per no haver pogut efectuar la matrícula en el moment de la signatura del conveni, caldrà un compromís escrit de que es durà a terme el més aviat possible. Els estudiants menors de 28 anys estan exclosos ja que disposen d'una assegurança vinculada a la seva matrícula.
- Aportar, en els terminis demanats per la coordinació, la documentació necessària per a la tramitació del conveni de pràctiques.

El conveni general el sol·licitarà la persona responsable de l'oficina del pràcticum a l'entitat col·laboradora. L'Annex individual el sol·licitarà l'equip de coordinació i els tutors-UB amb la col·laboració dels estudiants al centre de pràctiques.

El procés per a l'establiment de l'annex amb el projecte formatiu és el següent: tot l'estudiantat haurà de donar signat pel centre i per ell mateix les tres còpies de l'annex, la fotocòpia de la matrícula en què consta les pràctiques on s'ha matriculat i la fotocòpia del DNI. Aquesta documentació serà lliurada a l'Oficina del Pràcticum qui s'encarregarà dels tràmits de secretaria: signatura del degà o degana, segell de la universitat i registre de l'annex adjunt al conveni, així com de la seva tramesa un cop signat a l'estudiant i al centre col·laborador.

Conveni de pràctiques no curriculars: és una modalitat de conveni que permet la realització de pràctiques voluntàries que poden ser retribuïdes. Per a la signatura d'aquest conveni serà necessari haver superat un mínim del 50 % dels crèdits de la diplomatura. L'estudiant haurà de registrar-se en la base de dades curricular de la UB i en cap cas no pot tenir relació contractual amb la empresa, entitat o institució pública o privada on es facin les pràctiques. Es podrà formalitzar un únic conveni posteriorment a la realització de les pràctiques curriculars, i mentre la matrícula de l'estudiant a la UB sigui vigent. Tindrà un màxim de 500 hores i es formalitzarà d'acord amb el model de conveni establert per la Universitat. El reconeixement acadèmic de les pràctiques externes no curriculars es pot fer constar al Suplement Europeu del Títol.

La resolució de conflictes de relació amb les institucions col·laboradores i el professorat implicat serà atès durant tot el curs acadèmic des de la coordinació del pràcticum. Les persones encarregades de la tutorització i l'alumnat hauran d'informar a la coordinació del pràcticum sobre els canvis i les incidències de les pràctiques com més aviat millor.

VI. BIBLIOGRAFIA

- Boekaerts, M. (1999). Self-regulated learning: where we are today. *International Journal of Educational Research*, 31, 445-457.
- Bose, J., & Rengel, Z. (2009). A Model Formative Assessment Strategy to Promote Student-Centered Self-Regulated Learning in Higher Education. *US-China: Education Review*, 6 (12), 29-35. Disponible a: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED511170.pdf> [accés: 13-04-2012]
- Costa, S.; Novella, A.; Pérez-Escoda, N.; Venceslao, M.; Forés, A.; Usurriaga, J.; Freixa, M. (2012). *Quadern de pràctiques del tutor/a de la Universitat (curs 2011-2012). El pràcticum: espai per la transferència de competències i el desenvolupament professional de l'educador/a social*. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2445/21987> [accés: 05-08-2012]
- Dochy, F., Segers, M. i Sluijsmans, D. (1999). «The use of self-, pee- and coassessment: a review». *A Studies in Higher Education*, 24 (3), 331-350.
- Fernández, M., et al. (1998). The Tutor's Role in Teaching Practice in Initial Teacher Training. *A European Journal of Teacher Education*, 11, (2-3),123-30.
- Forés, A.; Usurriaga, J.; Novella, A.; Costa, S.; Pérez-Escoda, N.; Venceslao, M.; Freixa, M. (2011). *Quadern de pràctiques de l'estudiant (curs 2011-2012). El pràcticum: espai per la transferència de competències i el desenvolupament professional*. Universitat de Barcelona. Facultat de Pedagogia. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2445/22283> [accés: 05-08-2012]
- Gates, S. et al. (2002). *Ensuring Quality and Productivity in Higher Education: An Analysis of Assessment Practices*. Washington D.C.: ERIC Clearinghouse on Higher Education.
- Higgins, R., Hartley, P. i Skelton, A. (2001). «Getting the message across: the problema of communicating assessment feedback». *A Teaching in Higher Education*, 6 (2), 269-274.
- Mateo, J. (coord.) (2009). *Guia per a l'avaluació de competències en el treball de grau en l'àmbit de les ciències socials i jurídiques*. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, p29,158-73. Disponible a: http://www.aqu.cat/doc/doc_95455311_1.pdf [accés: 05-08-2012]
- Mauri, T., Rochera, M.J. (1997). Aprender a regular el propio aprendizaje. *Aula de Innovación Educativa*, 67, 48-52.
- Novella, A.; Forés, A.; Rubio, L.; Gil, E.; Costa, S.; Pérez Escoda, N. (2012) «Innovar en, desde y para el prácticum: supervisión y evaluación». *Revista de Docencia Universitaria*, 10 (1), p. 453-476. Disponible a: <http://redaberta.usc.es/redu/index.php/REDU/article/view/230> [accés: 05-08-2012]
- Novella, A.; Fuentes, N.; Forés, A. (2011) «El disseny d'uns quaderns de Pràcticum des de la millora docent i el treball coresponsable per a la transferència de competències i el desenvolupament professional». *REIRE, Revista d'Innovació i Recerca en Educació*, vol. 4, núm. 2, p. 40-58. Disponible a: <http://www.raco.cat/index.php/REIRE> [accés: 01-07-2011]
- Pérez-Escoda, N.; Venceslao, M.; Costa, S.; Novella, A.; Forés, A.; Usurriaga, J.; Freixa, M. (2012). *Quadern de pràctiques del tutor/a de centre (curs 2011-2012). El pràcticum: espai per la transferència de competències i el desenvolupament professional de l'educador/a social*. Universitat de Barcelona. Facultat de Pedagogia. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2445/21804> [accés: 05-08-2012]
- Saravia, M. (2009). *Evaluación del profesorado universitario. Un enfoque desde la competencia profesional*. Estats Units, Regne Unit, Alemanya: VDM, Verlag.
- Schunk, D.M; Zimmerman, B.J. (1998). *Self-regulated learning: From teaching to self-reflective practice*. Nova York: The Guilford Press.
- Shute, V. J. (2008). Focus on Formative Feedback. *Review Of Educational Research*, 78(1), 153-189.
- Taras, M. (2001). «The use of tutor feedback and student self-assessment in summative assessment: towards transparency for students and for tutors». *A Assessment and Evaluation in Higher Education*, 26 (6), 605-614.
- Zabalza, M.A. (2003). *Competencias docentes del profesorado universitario*. Madrid: Narcea.
- Zabalza, M.A. (2004). *Guía para la planificación didáctica de la docencia universitaria en el marco del EEES*. Universidad de Santiago de Compostela. Disponible a: <http://www.upcomillas.es/eees/Documentos/guiaplan.pdf> [accés: 19-09-2012]